

Stokzagen aan de tand gevoeld

De stokzaag is een veelgebruikt werktuig. Iedere hovenier die met snoeiwerk tot grote hoogtes wil komen, heeft er een nodig. Wij testten vier populaire typen van twee merken. We verdiepten ons en passant ook even in de voor- en nadelen van de motorversie.

Een scherpe stokzaag is een genot om mee te werken: de tanden vreten zich in een mum van tijd door een tak heen, ook op grote hoogtes. Door het geringe gewicht van de zaag vergt de arbeid weinig moeite en de kans op overbelasting van de spieren is gering. Met de eenvoudige verstelling van het telescoopdeel is de verlenging van de stok in een handomdraai gebeurd. De stabiliteit van de zaag neemt bij die grotere lengtes wel af. De beide zagen van Wolf hadden daar in deze test wat meer last van dan die van Stihl. De korte variant van Stihl is veruit het stevigst, omdat deze het telescoopdeel vastklemt. Beide Stihls zijn traploos in hoogte verstelbaar. Bij de korte Wolf gaat dat in drie trappen van 43 cm; bij de lange Wolf in vijf stappen van 36 cm. De verstelling van de lange Stihl vraagt echter wat meer tijd en is ook iets lastiger, omdat het tandprincipe wel eens iets haakt.

Niet gewichtig

Een stokzaag moet bij voorkeur licht van gewicht zijn. De versies van Wolf voldoen daaraan beter dan de beide zagen van Stihl. Zoals in de tabel hiernaast te zien is, is de Wolf met de korte steel veruit het lichtst. Wanneer we de gangbare maximale zaaghoogte (met de onderarm horizontaal) delen door het gewicht, haalt hij zo'n 3,6 m per kg. Bij de lange Wolf is dat 3,3 m per kg gewicht en de beide Stihls zitten zo rond 2,5 m per kg gewicht. Het zijn op papier

geen grote verschillen, maar in de praktijk drukt een halve kilo extra pittig door. Na een uur werken met één van de twee Stihls ben je er duidelijk meer aan toe om de stok een poosje weg te leggen dan met de zagen van Wolf. Je merkt dat vooral als je dan nog even boven je macht wilt zagen en de stok iets hoger optilt. Bij de motorversie van Stihl (die ook model staat voor andere merken) laat je die neiging om de zaag wat hoger op te tillen al snel varen: 8,8 kg hou je niet zo lang in bedwang. Zeker niet met de telescoop uit. De hefboomwerking met een kettingzaag aan het eind is dan groot. Je moet een motorversie bij voorkeur zo recht mogelijk omhoog houden en hem laten dragen door de schouderriem of de tuigbeugel.

Zaaghoogte en zaagblad

Werken met de stokzaag gaat makkelijk als de onderarm van de hand die stok onderaan vasthoudt min of meer horizontaal ligt. De maximale zaaghoogte in de tabel is berekend vanuit die houding en dan tot het midden van het zaagblad. Tijdelijk kun je de stok wel even wat hoog houden. Daarom ligt de tweede waarde in de tabel 40 cm hoger. Atleten en bodybuilders mogen daar nog cm bij optellen. Opvallend is dat het zaagblad van de korte Stihl een iets grote hoek maakt ten opzichte van de steel dan de drie anderen. De zaag buigt daardoor wat meer over het tak heen. De kracht van de armen en het gewicht van de stok vertalen zich dan (als je eenmaal

goed op gang bent) in een bijzonder effectieve zaagbeweging. De zaagbladen van Stihl zijn in dat opzicht sowieso agressiever dan die van Wolf: de tanden zijn langer en staan wat verder uit elkaar. Bij proeven op takken van 7 à 8 cm dikte aan een eik, kostte het doorzagen met de Wolf gemiddeld 30 seconden, met de Stihl gemiddeld 20 seconden en met de motorversie minder dan 5 seconden. Met het stootmes aan de onderzijde van het zaagblad kun je dunne takken verwijderen zonder te zagen. Soms is dat mes ook handig om bij wat zwaardere takken te voorkomen dat de bast bij het laatste stukje zaagwerk inscheurt. Dat vraagt echter wel behendigheid. De 'haak' aan het eind van het zaagblad voorkomt dat het blad uit de zaagsnede schiet bij al te enthousiast bewegen.

In het kort

De maximaal haalbare hoogte en het gewicht bepalen in eerste instantie het succes van een stokzaag. De beide versies van Wolf zijn in dat opzicht de kampioenen van deze test, zeker gezien hun sympathieke prijs. Ze zijn echt laagdrempelig. Wie echter veel zaagt en ook door dikkere takken heen moet, is met de 'korte' Stihl het beste af. Zijn steel kent geen speling; dat zaagt stabiel en voorspelbaar. Ook zijn de tanden beduidend agressiever dan die van Wolf. Wie veelvuldig naar grote hoogtes wil, is het beste af met de lange driedelige Stihl. Daar haal je – als het moet – bijna 6,5 meter mee. Dat weegt dan wel 2,5 kg en kost 232 euro. Voor die prijs

kun je ook een korte Stihl kopen samen met een lange Wolf. Dat is wat ons betreft de ideale combinatie. Moet je toch veel op grotere hoogte werken, koop dan de lange Stihl en de korte Wolf.

Van links naar rechts: de lange Wolf, de korte Wolf, de sjalonstok (lengte 2,0 m), de korte Stihl, de lange Stihl en de motorversie.

TPT-meetgegevens en prijzen van 2x Wolf, 2x Stihl en de Stihl motorversie

Merk en type stokzaag	Wolf ZM-V3+RE-M	Wolf ZM-V4-RE-PM	Stihl 6101+3672	Stihl 4113+4141	Stihl HTE 131
Max. zaaghoogte (cm)*	435/475	534/574	456/496	601/641	410/450
Lengte telescoop (cm)	129	180	147	277	116
Gewicht (kg)	1,20	1,60	1,80	2,45	8,80
Specifieke zaaghoogte (m/kg)	3,62	3,33	2,53	2,45	0,47
Dikte steel (mm)**	31	31	36	31/43	42
Transportlengte (cm)***	170	220	166/170	184	234/278
Adviesprijs (euro) incl.btw	53	63	136	232	879 + 106 (draagtuig)

*) Eerste getal met onderzijde steel op praktijkhoogte van 110 cm; tweede getal op 150 cm hoogte (kortstondig uitvoerbaar).

**) De beide Wolfs en de korte Stihl hebben een ronde steel; de lange Stihl heeft een ovale.

***) Maximaal ingeschoven en zonder zaagblad; bij de korte Stihl geeft een ontgrendeld telescoopdeel zo'n 4 cm 'winst'; bij de motorversie blijft de zaag meestal aan de steel (= 278 cm).

De korte Wolf: stok ZM-V3 met zaag RE-M

De korte stokzaag van Wolf is voor alledaags gebruik (niet te veel takken en niet te dik) prima geschikt. Hét sterke punt is het lage gewicht (1,2 kg). Daardoor manoeuvreer je deze zaag makkelijk en pak je ook snel even een iets te hoge tak mee. Met de ZM-V3 is 4,75 m hoogte probleemloos haalbaar. De stok buigt daarbij wel door en de positie van het zaagblad is (mede daardoor) wat minder vast, maar echt hinderlijk voor het zagen is dat niet. De stok zelf is vrij dun en bij het gebruik van handschoenen iets aan de gladde kant. Met blote handen is hij wat koud. De lengteverstelling in drie trappen van 43 cm is dankzij de effectieve markering makkelijk en snel uitvoerbaar. Met die verstelling bovenop de stok zouden we nog iets tevredener zijn. Het zaagblad is voldoende agressief voor de sterkte van de steel, makkelijk te verwisselen en toch goed geborgd. De kans dat je bij het zagen tussen takken door per ongeluk het zaagblad verliest, is nagenoeg nul. Wel blijft in zo'n situatie een heel enkele keer het touwtje haken. De prijs van 52,50 euro incl. btw voor deze lichtgewicht stokzaag kan voor niemand een drempel zijn.

De lange Wolf: stok ZM-V4 met zaag RE-PM

Het verhaal van de lange Wolf is in grote lijnen gelijk aan dat van de korte hierboven. De steel is net zo dik (of beter gezegd: net zo dun), maar de buiten- en binnenbuis zijn langer. Daardoor is het bereik van de steel als geheel een meter groter. Meer dan bij zijn kortere broer ervaar je dan ook de beperkingen van de steel: de beweeglijkheid remt de effectiviteit van het zagen, vooral bij dikkere takken. Het zaagblad neigt dan iets eerder tot klemmen. Bij dunne takken speelt dat echter niet noemenswaardig. De lange Wolf is net zoals de korte snel en makkelijk verstelbaar en overbrugt met zijn telescoopdeel 180 cm in vijf stappen van 36 cm. Bij het laatste vergrendelpunt staat ook nog het woordje stop, om te voorkomen dat je de binnenbuis uit de buitenbuis trekt. Met zijn prijs van 63 euro is hij maar weinig duurder dan zijn korte broer, maar overbrugt dus wel een meter meer. Door het geringe gewicht van deze stokzaag (1,6 kg) ervaar je het zagen op grote hoogtes niet als vermoeiend en is het dus ook niet storend dat het af en toe iets langer duurt. Het 'stootmes' is niet als zodanig bedoeld, maar helpt met de holle achterkant om een los tak naar beneden te halen.

De korte Stihl: telescoopstang 6101 met zaag 3672

De 'eenvoudige' stokzaagversie van Stihl heeft drie markante pluspunten. Ten eerste is de telescoop traploos in lengte verstelbaar en zit toch altijd goed vast dankzij het klemmechanisme. Ten tweede heeft de steel een plezierige dikte die goed in de hand ligt. Ten derde is het onderste deel omkleed met een rubberachtig plastic. Dat geeft de gewenste stroefheid als je handschoenen draagt en zonder handschoenen voelt het redelijk 'warm' aan. Door de stabiele steel heeft het zaagblad bij dikkere takken weinig neiging tot klemmen en je kunt ook voldoende druk op de zaag uitoefenen. Dat vertaalt zich – zeker bij die dikkere takken – in snel en effectief zagen, omdat het zaagblad meer dan bij de andere drie over het tak heenbuigt. Het stootmes is voldoende scherp om probleemloos dunne takjes weg te snijden. Het enige 'nadeel' van de korte Stihl is het iets omslachtige verwisselen van het zaagblad middels een slotbout met vleugelmoer. Maar daardoor zit het wel goed vast. Voor transport is die 'vaste' zaag geen probleem: de lengte is dan met 217 cm sowieso beperkt. De prijs van 136 euro voor de korte Stihl en z'n gewicht van 1,8 kg blijven net binnen het betamelijke.

De lange Stihl: telescoopstang 4113 met Super Turbocut-zaag 4141

Op eenzame hoogte: dat is de omschrijving die het best past bij de lange Stihl. Met de onderarm horizontaal kom je met deze driedelige stokzaag al tot een respectabele hoogte van zes meter. Doe je daar tijdelijk een armlengte bovenop, dan is bijna 6,5 m haalbaar. Daarvoor betaal je dan wel een pittige prijs: 232 euro inclusief btw is simpelweg een fors bedrag. Daarbij is de lange Stihl met bijna 2,5 kg dan ook nog eens vrij zwaar. Dat is een logisch gevolg van zijn driedeligheid en van de solide constructie. Die 2,5 kg lijken zo op het eerste oog niet problematisch, maar als je er een dag mee werkt, ga je daar toch anders over denken. Het gevoel ondersteunt dat: 2.450 gram drukken flink door. Het eerste deel van de telescoop heeft een redelijk goed klemmechanisme en een nagenoeg traploze tandheugelverstelling. Die haakt af en toe bij het verschuiven, maar dat is met wat spray te verhelpen. Het tweede deel heeft twee trappen van 70 cm middels veerbelaste pennen. Ondanks de goede geleiding zorgen die voor wat beweeglijkheid op het mes. Dat leidt op grote hoogte soms tot wat klemmen en iets onnauwkeurigheid. Dat het zaagblad zich agressief door het hout heen-vreet, zorgt daarbij voor compensatie. Het stootmes is iets hol, heel scherp en dus effectief.

De lengteverstelling van de korte Wolf is probleemloos en heeft drie stappen van 43 cm.

Het verwisselen van de zaag bij Wolf is snel te doen; de drukknop is voldoende beveiligd.

De steel van de korte Stihl heeft de goede dikte, voelt warm aan en is voldoende stroef.

Het eerste telescoopdeel van de lange Stihl is nagenoeg traploos via een tandheugel.

De Wolf-stok voelt wat koud aan en mag voor het gebruik van handschoenen wel wat stroever.

De tandzetting van Wolf past qua agressiviteit goed bij de flexibiliteit van de steel.

De traploze verstelling van de korte Stihl via een klem geeft stabiliteit aan steel en zaag.

Het zaagblad van Stihl is agressief en het stootmes scherp genoeg voor dunne takken.

De motorvariant contra de gewone stokzaag

Met de motorische stokzaag is het snoeien, ook van dikkere takken, een fluitje van een cent. De ketting vreet zich in een mum van tijd door de tak heen. Ook als je mooi strak langs de stam wilt zagen, waardoor de kans op hergroei afneemt, heeft de motorvariant de voorkeur. Netjes werken is bij dikke takken mogelijk, omdat je eerst van onderen af kunt inzagen. Met de gewone handstokzaag gaat dat niet. Wat het pure zagen betreft, heeft de motorversie dus de voorkeur. De praktijk is echter weerbarstig. Bij Stihl weegt de motorversie namelijk 8,8 kg; bij anderen merken is dat niet minder. Dat gewicht kun je wel tijdelijk uit de vrije hand de baas, maar niet langer dan een minuut of tien. Dan wil je de schouderriem of de draagbeugel. De arbeid met armen blijft dan beperkt tot het bewegen en in balans houden van de zaag. Maar ook die arbeid is van een ander kaliber dan met de gewone stok. Een halve kettingzaag aan het eind zorgt voor een flinke hevelwerking. Ook de steel is bij de motorvariant zwaarder. Wie dus lange tijd met een motorversie wil werken, moet ervoor zorgen dat hij die steel zo recht mogelijk omhooghoudt. De

kracht die je met de armen moet uitoefenen, blijft dan aanvaardbaar. De draagriem belast schouders en nek wat meer dan het tuig, maar heeft het voordeel dat de zaag er bewegelijker door blijft. In de praktijk lukt dat rechttop houden het best, door eerst de takken weg te zagen die je met de ingeschoven telescoop kunt bereiken. Daarna schuif je hem voor de helft uit (je komt dan zo'n 60 cm hoger) en loopt het rondje nog een keer. Vervolgens schuif je hem nog een keer zo'n 60 cm uit. Dat variëren in lengte moet je bij de motorversie zoveel mogelijk beperken, omdat je de zaag iedere keer los moet gespen en de motor moet uitzetten. Ook is er kans op startproblemen en moet er op gezette tijden olie en benzine in. Een beperking is ook het lawaai. Het vriendelijke van het snoeiwerk gaat er wat af. Een voordeel van de motorvariant is dan weer dat hij zichzelf een weg tussen takken doorbaant en geen ruimte vraagt voor de zaagbeweging. Daarbij is het wel oppassen dat je niet te enthousiast wordt en echt dikke takken te lijf gaat. Er komt dan heel wat naar beneden en het is lastig om je dan snel en veilig uit de voeten te maken.

Het zaagblad van de motorvariant is een lichtgewicht met een eigen oliereservoir.

De gecombineerde start-stopknop met de veiligheidspal en het handgas.

De motor van de HT 131 heeft 36 cm³ inhoud; het vermogen is 1,4 kW (1,9 pk).

Het tuig kost 108 euro en ontlast nek en schouders beter dan de riem (rechts).